

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Aprilis' 4-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Itt következik a' *Santine*' előadása a' *Bonaparte*' állapotjáról (lásd a' közelebb kijött M. Kurir' 199-dik levél-lapját): —“

„A' Császár Sz. Ilonára megérkezvén, tíz hónapokig *Balkombe* nevű kereskedőnek házában lakott. A' *Balkombe* úr' háza sem ahozillő sem elég nagy nem volt: de ezért semmit nem lehet a' Sir Cockburne' szeméire vetni: ő mindenben megegyeztetni iparkodott hivatalos kötelességeit azzal a' bésülettel 's illendőséggel, mellyet egy felséges fogolynak rangja 's szerentsétlensége, megkívántak. Innét *Longwoodba* vitték a' Császárt, melly ezelőtt a' Napkeleti Indiai Társaság' magazinuma volt. Ezen inség' helyén lakik még most is. A' hálószobájában alig van helye egy ágynak és néhány székeknek. A' kajba' fedele halsírral bemázolt enyves papiros (mappa), melly már rothadni kezdett; 's az esső és harmat általhatnak rajta. Mind ezekhez az alkalmatlanságokhoz járul, hogy a' ház tele van patkánnyal, mellyek mindent özsze rágtsálnak. A' Császár' feje ruháját, mind a' mellyeket magával hozott, mind a' mellyeket Angliából kapott, egészszen özszerágták és haszonvehetetlenekké tették. Almáriumnak nemléte miatt a' padláson kell tartani a' fejérmüt. Mikor a' Császár asztalnál ül, a' patkányok a' szobában nyargódoznak, 's olykor a' lábai közé is oda lopódnak. Hogy a' Császár' számára Angliában egy házat építettek, 's

a' szigetre fogják küldeni, fundamentum nélkül való hír. Vittek ugyan néhány darab megfaragott fát oda: de kihirdette a' Kormányozó, hogy 3 vagy 4 esztendőknek előtte semmi ház nem fog ott felépülni. A' Császárnak *Longwoodba* lett megérkezésekor Sir *Cockburne* szűkebb gazdálkodást hozott-be minden költség' dolgában. Hauem a' szükséges dolgokban tsakugyan nem szenvedett a' Császár semmi fogyatkozást; gondoskodott az Admirális, hogy semmi szükségest meg ne tagadjanak a' Császár' személyétől. De egy időtől fogva nem tsak kiméllés, hanem valóságos szükség uralkodik a' házában. Tudva van, hogy a' Napoleon és hozzátartozók élelméről való gondoskodást egészszen a' Kormányozó vette által, ki azt nem tsak igen szűkön adja, hanem gyakran igen roszzat is ad. Ha, mikor e' történt, a' Számtartó (*Cipriani*) az ilyen roszz eseséget vissza küldötte, jobbat nem küldöttek érette, hanem más napig kellett várokozni az újabb portzióért. Gyakran történt, hogy a' Számtartó, nem lévén marhahús a' Császár' asztalára, általam vásároltatott egyegy berbétset, melynek darabját négy *Guinee* arannyal kellett fizetni; de sokszor berbétset se' kapván, disznó húst kéntelenítetttem levesnek venni. Az 53-dik Regimentbéli Kapitány *Popleton*, ki a' Császár' őrzésére van kirendeltetve, ha bésületes ember, mint gondolom bizonyosságot teszen aifelől, hogy ő nékem ezen szomorú lakhelynek megvilágosítására,

gyakran adott fagygyú gyertyát, 's kenyeret, vaját, majorságot, sőt tsak sőt is, költsön. A' szükségtől kényszerítettven, gyakran ki kellett mennem, pedig többire titkon a' lógerbe, hogy a' katonánéktól vaját, tojást, és kenyeret vegyek: külföldben sokszor nem lett volna a' Császárnak fölöstököme, sőt ebédje se'. A' Kormányozó hét szolgát küldött *Longwoodba*: de a' Császár négyet közzülök elküldeni kéntelenített, mert nem volt mivel tartsa őket. A' három számára azután katonaportziót rendelt a' Kormányozó. Gyakran megtörtént, hogy *Cipriani* ezen hármaktól megvette a' portziójokat, melyet ezek a' lógerből kaptak, azért, hogy a' Császár' és a' hozzátartozók' számára való eleség nem érkezett-el. Hihetetlennek látszó, de még is igaz dolog, hogy a' Császárnak napjára nem adnak többet egy butéiai bornál. Marschal *Bertrand*, a' felesége, Gen. *Montholon*, a' felesége, Gen. *Gourgand* 's Gróf *Las Cases* is (míg ott volt) kikapják mindenik az egyegy butéia bort. De *Bertrandnak* 3, *Montholonnak* 2 gyermeke, 's *Las Casesnek* is egy 15 vagy 16 esztendő fia van; 's ezen sok szájra még is tsak egy portziót sem ad a' Kormányozó. Ily környülállások között kéntelennek lenni látta magát a' Császár ezüst edényeinek eladatására, hogy azoknak árrát szükséges eledelnek megszerzésére fordíttassa: Én magam törtem össze az edényeket minekelötte eladni vitték volna. Az érettek kapott summát a' Kormányozónak parantsolatjára *Balkombe* úrnál tették-le, 's a' Császárnak meg nem engedték, hogy belölle tsak egy kispénzt is felvehessen. Ha a' Számtartó, a' Kormányozó által kiszabott eleséghez még valamit vásárol (melly minden nap történik) az azért való fizetést tsak *Balkombe* Úrhoz való útásítás által teheti. Nékem szokásom volt, hogy valamit lőhessek, nap' feljötekor felkelni, 's ha némelykor oly szeren-

tséllen voltam, hogy házunk mellett néhány galambot nem lőhettem, ilyenkor gyakran nem volt fölöstököme a' Császárnak. Az eleség délutáni 2 — 3 órakor szokott megérkezni *Longwoodba*, 's mikor megtörtént, hogy azt, haszonvehetlensége miatt a' Számtartó visszaküldötte, ilyenkor tsak az én vadászatomból telt-ki a' Császár' ebédje, 's ilyenkor nagyon szerentsésnek tartotta magát a' Szakáts, azért, hogy Frantzia országból olyan pogátsákat (táblátskákat) hozott volt, melyek elolvasztatván levest lehet készíteni belőlök. *Longwoodban* nintsen főzni való víz: de van valami 1200 lépés távolságra igen jó víz, melyet (tsatorna által) könnyen a' Császár' kajbájához lehetne vinni 12 vagy 15 Frank költséggel, melyet most egy olyan kútnak vizével tartanak, a' melly napjában tsak egyszer nyitattik-meg, azonkívül örökké bezárva áll. A' kútat egy Anglus tiszt őrzi, a' ki soha sints ott, mikor víz kellene. Az Anglus lógerbe tsatornán viszik a' vizet: hanem a' szerentsétlen *Napoleonra* nézve ugyan ezt nem találták szükségesnek lenni. Meg akarom kimélleni a' nagy és emberbaráti szívvel bíró Anglus nemzetet azon egyéb megalatsonyittatás' és megaláztatás' lerajzolásától, mellyeknek a' Császár kitétetve van, valamint szintén a' Császárn' *Hudson Lowe*' ellen való panaszainak lefestésétől is. Tsak ezt az egygyet jegyzem-meg, hogy ez a' Kormányozó, midőn *Longwoodot* utóbbszor meglátogatta, 's a' hol én is jelen voltam, magát oly illetlenül viselte, hogy a' Császár ilyen szókkal küldötte-el: — „Nem eleget motskolódott-é már az úr véllem? Távozzék-el az úr a' szemeim elől, úgy, hogy többé soha se' lássam. Talám parantsolatja van az úrnak a' maga Országlószékétől arra, hogy engem' megöljön? Ha így van a' dolog, engem' minden órában készen talál arra, hogy a' mejjemet oda tartsam. Az én személyem

az Úr' hatalmában van; a' véremet kionthatja az Úr.' —

„A' mi a' *Longwoodi* Climát illeti, ez egyéberánt is igen egészségtelen. Ott minden rendkívül való: a' nedvesség, szél, és hőség. Admirális *Cockburne*, két mértföldet jelelt volt ki a' végre, hogy a' Császár ott szabadon sétálhasson. A' mostani Kormányozó, a' nélkül, hogy valami ok lett volna reá, fél mértföldel ezen helyet is megkissebbítette. A' *Longwoodi* rossz Clima, 's nevezetesen a' nedvesség, oly ártalmasok a' Császár' egészségének, hogy az ő Anglus Orvosa úgy ítél, hogy életének veszedelmeztetése nélkül ott még egy esztendőt el nem tölthet. —

„Ezüstjeinek eladattatása után azon embereket is elbotsáthatta a' Császár, kik arra addig gondot viseltek; 's minthogy lovainak számát is kevesíteni kéntelenítettett, azért, hogy nem volt mivel tartsa, két lovászmesterei közzül is elbotsáttotta egygyiket; 's végre minthogy régtől fogva nem volt kabinetje, tehát kabineeti titoknokra sem volt szüksége, melyhezképpest jónak találta, hogy engemet is elbotsásson szolgálatjából. Ekképpen naponként kevesednek háza' első szükségének tárgyai. Oberster *Piontowskit* is elküldötte a' Kormányozó a' szigetről. Mi az *Orontes* fregáttal Október' 28-dikán hagytuk oda Sz. Ilonát, 's minekutánna a' Jó-remétség'-fokánál jártunk volna, ismét visszaérkeztünk Sz. Ilonához 's itt néhány napokat töltöttünk-el, a' nélkül, hogy a' szigetre kimenni engedelmet nyerhettünk volna. Értésére esvén a' Császárnak megérkezésünk, *James - Townban* egy kevés étel-italbéli holmit vásároltatott oszszé Angliafelé való élelmünkre: de a' melynek nagy részit ott kellett hagynunk, minthogy a' fregát' Kapitánya semmi eleven állatot nem engedett elhozni a' hajón, 's azt kívánta, hogy mindent megölessünk és nyúzássunk. A' borból egész

útozásunk alatt nem ittunk egy tseppet is, minthogy nekünk nem tettett az, hogy a' Kapitány azt a' bort nekünk portziónként adassa, mellyet a' Császár az útra vásároltatott vala számunkra, 's eszszerént a' magunk tulajdonunk vala. *Portsmouth*hoz Febr. 25-dikén kötöttünk-ki, a' honnét én *Londonba* jöttem, azért, hogy azt a' keserves de szent kötelességet megtegyem, mellyet az által viszek véghez, hogy ezen előadásomat közönségessé tesszem.“ — Ezek eddig a' *Santine'* szavai valának.

Következik az a' levél, mellyet Generális *Montholon*, a' Napoleon' parancsolatjára, a' sziget' Kormányozójához *Hudson Lowéhez* küldött: —

„Generális! Vettem Julius' 25-dikén 1815-ban az úr' levelével egygyütt azt az Alkut, mellyet ő Nagy' Britanniai Felsőge, 's az Austriai és Orosz Császárok 's a' Prussus Király, egygyütt, az 1815-dik esztendőhen Augustus' 3-ikán kötöttek. —

„Napoleon Császár protestált ezen Alkunak foglalatlja ellen. Ő Angliának nem foglya. Minekutánna ő az Országglást a' Frantzia nemzet' képviselőinek kezekbe, a' nép által elfogadtatott Constitúciónak 's a' maga Fijának javára nézve letette volna, magát önként és minden erőszak nélkül adtaátal az Anglusoknak, oly czéllal, hogy ennekutánna Nagy Britanniában fog lakni 's mint magános ember az Anglus törvények alatt élni. A' fundamentumoknak megsértése semmi just nem ad. A' *Napoleon'* személye most *Angliának* hatalmában van: de nintsen 's nem is volt igaz jus és valóság szerént, sem Austriának, sem Pruszsziának, sem az Orosz birodalomnak hatalmában; még Angliának tulajdon törvényei 's rendtartásai szerént sintsen ezeknek hatalmában, minthogy *Anglia*, a' hadi foglyoknak kitserelésében, az Orosz, Pruszsus, Austriai, Spanyol, és Portugallus hadi foglyokat, ámbár ezen Hatalmasságokkal szövetség

kötésben volt 's a' hadakozást ezekkel egygyütt folytatta is, az Alkuba soha be nem foglalta. —

„Az Augustus' 3-dikán készült Kötésnek, melly a' Császárnak Angliánál való járása után tizennégy napokkal köttetett, igazságszerént semmi ereje nem lehet. Ez tsak egy olyan theatromi ábrázatja négy Hatalmasságok között a' végre formáltatott *Coalitzió*nak, hogy egygyetlenegy személy elnyomattathassék, egy oly *Coalitzió*nak, mellyet semmi nemzetnek gondolkodása és semmi igazi *moralnak* principiumai, helybe nem hagyának. —

„Az Austriai 's Orosz Császároknak 's a' Pruszsus Királynak sem törvényes sem valósággal való hatalmok nintsen a' *Napoleon* személye eránt: ő eránta tehát semmi határozást nem tehetnek. (Itt holmi kibotsátkozásai következének *Napoleon*nak a' három Szövetséges Monarkhák ellen, mellyek azt bizonyítják, hogy az ő gondolkodása' módját a' szerentse' változásai se' változtathatták-meg. Ezen kibotsátkozásokat, mint mások, mi is elhalgatjuk). — Ezekután így következik a' levél: —“

„Úgy látszik tehát az Aug. 3-dikán készült Alkunak 2-dik és 3-dik tzikkelyei szerént, hogy mivel ezen Monarkhák a' Császár' személyéhez, a' ki nem vala az ő hatalmokban, az ő eránta tétetődő rendelésekre nézve semmi befolyássok nem lehetett, azután tsak reá állottak arra, a' mi ő Nagy Britanniai Felsége által meghatározottatott vala. Ezen Monarkhák azt vetették a' *Napoleon*' szemire, hogy az Anglus törvényeknek oltalmát előbb betsülte légyen az ő törvényeiknek oltalmánál. Valóság is az, hogy az a' tsalárd képzelődés, mellyet *Napoleon* az Anglus törvényeknek liberalitásáról, 's arról a' befolyásról, mellyet egy nagy, nemes lelkű, és szabad nemzetnek a' maga Országlószékén gyakorolni kellene, elméjé-

be vett vala, indította ötet arra, hogy ezen törvényeknek oltalmát, egy Após' és egy régi Barát' oltalmazásoknál előbb betsülje. —

„A' *Napoleon*' Császár' hatalmától függött, hogy önnön személyét egy Alkú által bátorságossá tegye, úgy, ha vagy a' *Ligerisi* vagy *Girondai* armádának, a' melly utolsó akkor Generalis *Clauzel* alatt vala, vezérlését átalvette volna: hanem, minthogy ő ezen időtől fogva már semmi egyebet nem ohajtott, hanem tsak egy menedékhelyet és egy szabad nemzet' törvényeinek oltalmazását, már ez akár Anglia akár Amerika lett volna: erre nézve néki minden alkudozásbéli feltételek szükségteleneknek látszottak lenni. Úgy gondolkozott, hogy az Anglus nép magát, a' nyílt szívűséggel való, nemes, és bizodalmas magaviselete által jobban lekötöztetettnek lenni tartja, mint a' legközönségesebb Kötések által. Megtsalta magát: de ez a' megtsalattatás örökre megszegyeníti és megpirítja az igaz Anglusnak országát, 's az Angliai Ministérium' hitszegettségének valamint most úgy jövendőben is bizonyosságául fog szolgálni. —

Az *Austriai* és *Orosz* Biztosok *Sz. Ilonára* megérkeztek; ha küldettetések' célja az, hogy az Aug. 3-dikán az ő Uraik által magokra válalt kötelelsségeknék egy részét betelyesittsék, 's hogy arra vigyázzanak, hogy az Anglus Agensek, egy kiseded koloniában, melly a' világ' tengerének közepén van, azon tekintetekről, mellyekkel azon Fejedelemhez viseltetni tartoznak, kit ezen Hatalmasságokkal az atyafiság 's illy sok egyéb környülállások összekötöttek, el ne felejtkezzenek, így ezen lépésben meg lehetne ismérni ezen két Monarkháknek Characterjeket: hanem az Úr, Kormányozó Uram! kinyilatkoztatta, hogy ezen Biztosoknak sem jussok sem hatalmok nintsen arra, hogy vélekedéseket valamelly tekintetben kinyilatkoz-

tathassák az ezen kösziklán történő dolgokra nézve. —

„Az Anglus Ministerek Európától 2000 mértföldnyi távolságra, *Sz. Ilonára* vitték Napoleon Császárt! Ez a köszikla majd éppen a *Linea* (*Egygyenlítő*) alatt, minden szárazföldtől 500 mértföldnyire esvén, a' legégetőbb hőségnek van kitétetve. Az esztendőnek háromnegyed részében szüntelen való köd borítja; a' világon legnedvesebb 's egyszersmind legszárazabb vidék. Nem lehet, hogy egy ilyen Clima ártalmas ne legyen a' Császár' egészségének. Egy ily lakhelynek választását, valamint szintén az Anglus Ministerek által az ezen szigeten parantsoló tisztek' eleibe adatott útasításokat, tsak gyűlölség sugallhatta. Megparantsoltatott ezen tiszteknek, hogy *Napoleon* Császárt Generálisnak nevezzék, mintha éppen arra akarnák kényszeríteni ötöt, hogy úgy nézze magát, mint ha Frantzia országon soha nem is országolt volna. Az oka, hogy nevét, meg nem változtatta, mint feltette vala mikor Fr.országot oda hagyta, itt következik: Mint a' Republikának *Első Konzul* titulus alatt holtig való Tisztviselője, úgy irta ő alá a' *Londoni* előfeltételeket 's az *Amiensi* Kötést Nagy Britannianak Királyával, 's befogadta, mint fő rangú Követeket, magához *L. Cornwallist*, *Merry* urat, és *L. Whitworthot*, kik, mint ezen tulajdonsággal felruházott személyek, az ő Udvaránál laktak. Ő is meghatalmazta részéről az Anglus Királyhoz Gróf *Ottót* és Gen. *Andreossit*, kik hasonlóképpen, mint fő Követek, úgy laktak a' *Windsori* Udvarnál. Midőn annakutánna mind két Udvaroknak külső dolgokraügyelő Ministereik között folyt néminémű levelezéseik után *L. Lauderdale* az Anglus Királynak meghatalmazásával Párisban megjelent, alkudozásokat folytatott a' *Napoleon*' Császár' teljes hatalmú embereivel, 's néhány hónapokat töltött a' *Thüillierai* Udvarnál.

Midőn későbbre Lord *Castlereagh*, *Chiltonban*, a' Szövetséges Hatalmasságoktól a' *Napoleon*' meghatalmazott Ministereinek általadatott *Ultimatumot* aláirta, megesmerte a' *Negyedik Dynastiát*. Ez az Ultimatum ugyan Frantzia országra nézve hasznosabb lett volna, mint a' *Párisi Kötés*: hanem, midőn a' kívántatott általa, hogy Belgium és a' Rénus' bal partja kiadattassanak, oly dolog kívántatott, melly a' *Frankofurtumban* tettett projektumokkal 's a' Szövetséges Hatalmasságoknak proklamátzióikkal, 's az az esküvéssel is ellenkezett, melynek letétele által *Napoleon*, mikor Császár' lett, arra kötelezte vala magát, hogy a' birodalomnak egészségét meg fogja tartani. Ennekfelette úgy ítélte a' Császár, hogy ezek a' természeti határok, valamint Frantzia országnak bátorságára, úgy az Európai politikai fontbéli egyenlőségre nézve is, szükségesek légyenek; 's azt hitte, hogy a' Frantzia nemzet, az akkori körülállások között, akár melly veszedelmesen is később lenne a' hadakozás' folytatására, hogy sem ezen politikától való elállásra. Frantzia ország meg is nyerte 's tartotta volna ezt az egészséget (integritást), ha a' Szövetségeseknek plánumaikat árulás nem segítette volna. —

„Az Aug. 3-dikán költ Alkú 's az Angliai Parlamentum' Aktája, a' Császárnak *Napoleon Bonaparte* nevet 's *Generalis* titulust adtak. Ez a' titulus *Generalis Bonaparte*, valósággal igen ditsőséges; így titulálták a' Császárt *Lodinál*, *Castigliónénál*, *Rivolinál*, *Arcolenál*, *Leobennél*, a' *Pyramisoknál*, és *Abukirnál*. De azután tizenhét esztendeig viselte ő az *Első Konzuli* és Császári titulusokat, melly azt bizonyítja, hogy ő a' Republikának első Tisztviselője, 's a' *Negyedik Dynastiából* való Fejedelem volt légyen. Azok, kik azt hiszik, hogy a' nemzetek, az isteni törvények szerént bizonyos familiáknak tulajdon nyájaik le-

gyenek, nem a' mi századunkból valók, 's nem esmérik az Angliai törvényeknek fellát, melly több ízben megváltoztatta Dynastiájának következését, azért, hogy a' közönséges vélekedés' dolgában nagy változások történtek, 's az akkor uralkodott Fejedelmek azokból semmi részt venni nem akarván, a' nemzet' nagy többsége' jóvának ellenségeivé lettek. —

„A' gyűlölségnek ugyan azon lelke által parantsoltatott, hogy Napoleonnak ne legyen szabad levelet elküldeni és venni, ha tsak azt a' *Sz. Ilonán* lévő Anglus tisztek elébb meg nem nyitják és meg nem olvassák. Minden módoktól megfosztották, hogy feleségétől, anyjától, fiától, és testvéreitől, tudósítást vehessen; és a' midőn ő annak az illetlenségnek elkerülése végett, hogy az ő leveleit az alyasabb tisztek ne olvassák, azt kívánta volna, hogy küldhesse leveleit petsét alatt egyenesen a' Régens Princz' kezébe, azt felelték néki, hogy a' parantsolat mellől nem állhatnak-el, 's következésképpen az ő levelei, mint a' Ministerek' útatisása tartja, meg fognak olvastatni. Az ily dolgok nem kívánnak *Commentariust*: hanem tsakugyan különös gondolatot gerjeszt ez egy oly Országlószéknek minémüségéért, a' melly olyan parantsolatokat adki, a' mellyeket Algiriában is megtagadnának. Levelek érkeztek *Sz. Ilonára* a' Császár kísérői között lévő tisztek' számára, mellyek megnyittattak 's az Urnak, *Hudson Lowe* úr' kezébe adattak: az úr pedig ezeket nem adatta kézhez, tsak azért, hogy nem az Angliai Ministerium által küldettettek. Ezen leveleknek tehát még Angliát megjárni, 's 4000 mértföldnyi utat tenni kellett, hogy hat hónap múlva azon tiszteknek általadattathassanak, a' kik tudták, hogy feleségeiktől, anyuktól, vagy gyermekeiktől levelek érkeztek a' közigazgatásra, 's ők még is azoknak foglalatját még

hat hónapoknak eltelése előtt meg nem tudhatják. A' szívnek könnyíteni kell magán. Sem a' *Morning-Chronicle*, sem a' *Morning-Post* nevű, sem valamelly Frantzia újságra szert nem tehattünk. Tsak a' *Timesnek* vetődött némelykor némely levele *Longwoodba*. A' *Norhhumberlandnak* visszaevezésekor tett rendelésünkre küldöttek ugyan néhány könyvet, de nagyon vigyáztak, hogy olyan ne legyen köztök vagy egy, melyben az utóbbi időkbéli történetekről volt valami szó; az ilyeneket nagy vigyázással vissza küldötték. A' Császár valamelly Londoni könyvárossal akart levelezni, hogy ez oly könyveket küldjön néki, mellyekre szüksége van, 's a' minden nap' folyó dolgokrol valókat is. Ez néki meg nem engedtetett. Egy Frantzia országba való útazásnak Anglus írója ezt Londonba kinyomtatattatvan, egy nyomtatványt küldött a' Kormányozó' úr' kezébe, hogy adja által Napoleonnak, az úr pedig jónak találta azt néki oda nem adni, tsak azért, hogy nem az úr' Országlószékének kifejezett rendelésére küldetett az úrhoz. Mondják, hogy több oda küldetett könyvek sem adattak néki által, azért, hogy némelyik: *Ő Felségéhez Napoleon Császárhoz*, némelyik pedig a': *Nagy Napoleonhoz*, volt útasittatva. Az Angliai Ministeriumnak nints jussa ilyen boszszantásoknak (veksálásoknak) rendelésére; az a', bármi igasságtalan törvény, melynél fogva az Angliai Parlamentum Napoleont hadifogolynak lenni tartja, a' hadifoglyoknak soha meg nem tiltotta az újságokra való praenumerálást 's nyomtatott könyveknek meghozatását. Ily tilalmak tsak az *Inquisitió'* tömlötzeiben esmertetnek.

„*Sz. Ilona* szigetének kerülete tíz mértföldet teszen; minden oldalai hozzájárulhatatlanok; partjai mellett Brigghajók strázsálnak; a' partokon álló strázsák

egymást látják; a' tengerrel való minden közösülés lehetetlen. Tsak egy kis városnál (*James-Town* a' neve) akad-meg a' wasmatska; tsak itt lehet kikötni. Annak megakadályoztatására, hogy egy személy a' szigetről el ne szökjék, tsak a' kell, hogy a' partok öríztesse nek száron-vizen. A' sziget' belső részein való járást tilalmazni nem egyéb, tsak a' Császárt egy 8 — 10 Anglus mértföldnyi helytől megfosztani, a' mellyen lovagolhatna, 's a' melytől való megfosztatás az ő életét megrövidíti. A' Császárt Longwoodba, egy minden szélnek kitétetett, terméketlen, lakhatatlan, vizetlen, 's megmivelhetetlen földre kvártélyozták-be; egy kerületen kívül, melly a' házkörül valami 1200 ölnyre (Toise) van kijelelve, egy halmon valami 11 vagy 12 száz ölnyre fekszik egy lóger, 's ezzel általellenben, hasonló távolságra megint egy más lóger. Egy szóval ezen heves vidéken nem látni egyebet lógernél. Admiralis *Malkolm*, a' ki látta, hogy melly szükséges volna a' Császárnak ezen állapotjában egy sátor, felfergetett egygyet a' házzal általellenben 20 lépéstávolságra, 's tsak e' volt az, melynek árnyéka alá leülnünk lehetett. Az 55-dik Regimentbéli tiszteknek valamint szintén a' közembereknek indulatjokkal megelégedni éppen úgy oka van a' Császárnak, mint a' *Northumberland* hajónak embereivel volt. —

A' *Longwood* nevű házat a' Napkeleti Indiai kereskedő Társaság' magazinumához tsürnek építették volt; az egygyik Vice-Kormányozó azolta néhány szobákat építtetett hozzá, 's mint mezei lakhelynek úgy vette hasznát, de nem találta meglakhatónak. Mostanában egy eszten-deig újítgatták, 's a' Császár kéntelen volt oly házban vesződni, mellyen szüntelen építettek valamit. Pedig tsakugyan találtnak ezen vadhellyen némelly, szép fákkal, kertekkel, és házakkal kellemeteskedő környékek. Itt van az úgynevezett

Plantationshouse nevű épület is; ha nem az Országlószék egyenesen megtiltotta ennek általadattatását, noha a' *Longwoodi* kajbának megújttatása igen sokba került, pedig olyan papirossát van fedve, melly már semmit se használ. Az Ur Kormányozó Ur, nekünk a' sziget' lakosaival minden közösülést megtiltott; *Longwoodot* úgy szollván, eldugta a' világ elől; még az örző sereg' tisztjeivel való közösülést is megtiltotta. Úgy látszik ehézképpest, hogy az Ur egyenesen oda czéloz, hogy minket még azoktól a' segedelem eszközöktől is megfoszthasson, mellyet külömben ezen inségek' helylyén találhatnánk, 's a' hol már éppen úgy is vagyunk, mint ha az *Ascensió* szigete' pusztá kösziklái laknánk. Azon négy hónapok alatt, miolta *Sz. Ilona* szigetén van az Ur, nagyon megroszszabbitotta a' Császárnak állapotját. Gróf *Bertrand* megmondotta az Urnak, hogy az Ur tulajdon hazája törvényeit is megrontja, 's a' hadi fogoly-Generálisoknak jusaikat lábbal tapodja. Az Ur azt felelte: hogy egy betüig az eleibe adatott útasítások szerént tselekszik mindent, és hogy semmivel rosszabbúl nem viseli magát erántunk, mint eleibe szabattatott. Szerentsém van lenni, etc.

„Generális Gróf *Montholon*.

(*Jegyzés.* — Ehez az előadáshoz egy *Hátulírás* is tartozik: de ezt már tsak a' jövő kedden közölhetjük; mert most még egyebet is kell valamit írunk).

B é t s.

Ő Császári Királyi Felsége a' jühgyapjuval való kereskedést a' Monarkhiának minden belső részein szabaddá tenni, 's a' kivitelért eddig meghatározatva volt vámfizetést, Conventziós pénzben, 16 forintrol 8-ra szállítani, kegyelmesen méltóztatott.

Itt oly szép napok járnak Aprilis' kezdetétől fogva, hogy lehetetlen szebbeket kívánni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Elegyes Dolgok.

Spanyol Ország: A' Radixsi nagy expeditzió, melly onnét, mint sokszor említettett, Amerika felé akarta az *Abisbal* vezérlése alatt evezését venni, mint látszik elhalasztódott. Már nem emlegetik. Egy közönséges levélszerént a' *Portugallia* és *Spanyolországok* között való egyenetlenkedés miatt haladott-el. Megparantsolta *Ferdinandus* Király, hogy *Badajoz* nevű vég-várban az őrző sereg számosittassék, 's valamint ott, úgy *Valadolidban* is magazinumok állittassanak-fel, mivelhogy a' Portugallus fegyveresek az *Extremadurai* és *Leoni* határszéleknél össze kezdettek seregelni. — A' *Spanyol* partok mellett való tengeri halászatot, melly eddig néhány familiák 's papi és polgári társaságok' fendalis tulajdona volt, a' kik ezeket árendába szokták volt adni, szabaddá tette a' Király. Ezzel már a' Cortesek is így akartak tselekedni. Eddig ugyan nagy szorgalmatossággal elkerülte a' Király, hogy semmiben ne kövesse a' Corteseket: hanem általlátván végezetre, hogy melly hasznos lenne hajóslegényeknek formálására 's szaporítására a' halászatnak minden *Spanyol* partoknál való felszabadittatása, végre reá vette magát. A' tulajdonosok' kárvallása megfordíttatik. — Egy más Királyi rendelés által a' parantsoltatik, hogy mint más polgárok ezután a' papság is pénzen és azon az árron vegye a' Királyi magazinumokból a' sőt, mellyen mások veszik. A' *Lucar-de-Boromedai* papság nem akarta magát ezen parantsolathoz tartani. — *Északi Amerikai Egygyesült Státusok:* Az eddig volt Stá-

tustitolnokminister *Moore James* az egygyesült Státusok' előlülőjévé, *Tomplin Dániel* ugyan azoknok Vice-Elölülőjévé választatott. *Mouroének* alig volt vételkedőtársa a' választatásban. Reá 183 vokok, *Rufus Kingre*, a' ki ő hozzá közelébb járult, tsak 34 vokok mentek. *Maddison* Mártz. 4-dikén lépett-ki, 's *Monroe* ugyan akkor lépett-be az Elölülőségbe, 's ugyan ő 4 esztendő múlva éppen azon napon fog kilépni belőlle. — Az *Eszaki Amerikai Egygyesült Státusok* Követségi Agenst akarnak küldeni a' Déli *Amerikai egygyesült Státusok*hoz. — A' *Párisban* per *Contumaciam* halálra ítéltett Generális *Savary*, *Smirnából* *Amerikába* *Salem* városába megérkezett, és ott egy kereskedőnél jó summa pénzt talált, melly oly rendeléssel küldetett oda, mint gyanítják *Párisból* a' feleségétől, hogy megérkeztén, azonnal adják által neki. — Hogy *Lavalette* hol van, még nem tudják: de a' rokonai közzül néhányak *Amerikában* vannak. — *Bordeaux* városából nem rég is sok *Frantziák* érkeztek-meg *Amerikába*. — *Belgium:* Az *Abbé Foere* processusa, kinek fogságra *Brüsszelbe* lett vitettetéséről más alkalmatossággal emlékeztünk, lefolyt. Két esztendei fogságra 's a' pprocessusra való költségnek megfizetésére büntettetett, azért, mint az ítéletben mondatik, hogy a' nép közt egyenetlenséget 's rendetlenséget gerjeszteni iparkodott. — Sok *Belga* Prokurátorok, kik a' Király által kiszabatott esküvést vagy éppen nem, vagy pedig bizonyos kifogással akarják letenni, mint mondják, elvesztik hivataljokat, a' melly szerentsétlenség *Antwerpiában* már meg is történt két ilyen Prokurátorokon.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aprilis' 1-ső napján 390 — 2-dikán 390 — forintot